

Janet Skinner saapui postiskandaalin puintiin Lontooseen tammikuussa. Skinner johti postikonttoria nuorena äitinä ja joutui vuosikymmenten painajaiseen.
Kuva: Tolga Akmen / EPA

Britannia

Viattomana vankilaan

Janet Skinner on yksi Britannian suurimpiin kuuluvan oikeusmurhan uhreista. Syypää virheille oli yksi maailman suurimmista it-palveluiden toimittajista.

Kuuntele juttu

14.9.2024 7:15 • Päivitetty 14.9.2024 14:07

TEKSTI:

KIRSI CROWLEY

TUOTTAJA:

KATARINA BAER

HULL Kuvittele, että työpaikkasi tietokonejärjestelmä tekee virheen, mutta sinä saat syyt niskoillesi. Näin kävi sadoille briteille, joista osa joutui jopa vankilaan.

– Menetin kotini, työni, itsekunnioitukseni, maineeni, terveyteni, kertoo yksi Britannian suurimpien oikeusmurhien uhreista **Janet Skinner**.

Skinnerin, 52, ja satojen muiden Britannian postityöläisten kohtalo on kafkamainen tarina siitä, miten ison organisaation tietokonejärjestelmän viat voivat pahimmillaan johtaa sen käyttäjät perikatoon.

Yle tapasi Janet Skinnerin tämän kotona Hullissa. Kuva: Kirsi Crowley / Yle

Janet Skinner istuu vuokra-asuntonsa sohvalla Hullin kaupungissa Pohjois-Englannissa. Oma asunto oli yksi monista asioista, joista hän joutui luopumaan Britannian postiskandaalissa. Maine sentään on palautettu, mutta 17 vuotta jatkunut taistelu ei ole vielä ohi.

Horizon-järjestelmä otettiin käyttöön Englannin postikonttoreissa vuosituhatien vaihteessa.

Uusi it-järjestelmä keskitti konttoreiden maksuliikenteen. Sen käyttö oli pakollista yrittäjille, jotka hoitivat postin palveluja yksityisyrittäjinä. Postin kautta kulkivat pakettien lisäksi eläkkeet ja monet muut postin asiakkaiden arjen tärkeät maksut. Lähiöiden väki luotti postiyrityksiin.

Janet Skinnerin piina alkoi vuonna 2005. Yhtäkkiä tilitys oli jäänyt kuukaudessa yli 8000 euroa miinukselle.

Järjestelmästä ei pystynyt etsimään syytä omatoimisesti. Lukuisat puhelut it-tukeen eivät tuottaneet tulosta. Vuoden 2006 kesään mennessä tilitys oli jo liki 70 000 euroa tappiolla. Tässä vaiheessa posti lähetti paikalle tilintarkastajat. Avun sijasta Skinneriä odotti yllätys.

Kuva: Miku Huttunen / Yle

– He ottivat avaimeni ja sanoivat, että olen pidätetty virastani. He tutkivat taskuni, etten ota mukaan mitään toimistosta, hän muistelee.

Omituisia kassavajauksia tapahtui monissa muissakin postikonttoreissa ympäri Britanniaa. Posti kuitenkin väitti yrittäjille, että muille ei ollut tapahtunut vastaavaa.

Britannian postin järjestelmää hallinnoi Fujitsu, joka on maailman suurimpia it-palveluiden toimittajia.

Fujitsu kiisti, että tietokone olisi voinut olla väärässä. Posti syytti kassavajeista yrittäjiä. Sen mukaan yrittäjät olivat huolimattomia tai vilpillisiä.

Yli 900 postiyrittäjää sai syytteen kirjanpitorikoksista ja petoksista vuosina 1999 - 2015. Yli 700 sai tuomion. Osa joutui maksamaan jopa kymmeniä tuhansia euroja it-järjestelmän virheellisesti ilmoittamia tappioita. 236 joutui vankilaan. Ainakin neljä teki itsemurhan.

Skinnerkin joutui oikeuteen. Kukaan ei uskonut häntä.

– Jopa asianajajani kysyi, mitä olin tehnyt rahoille, Skinner sanoo.

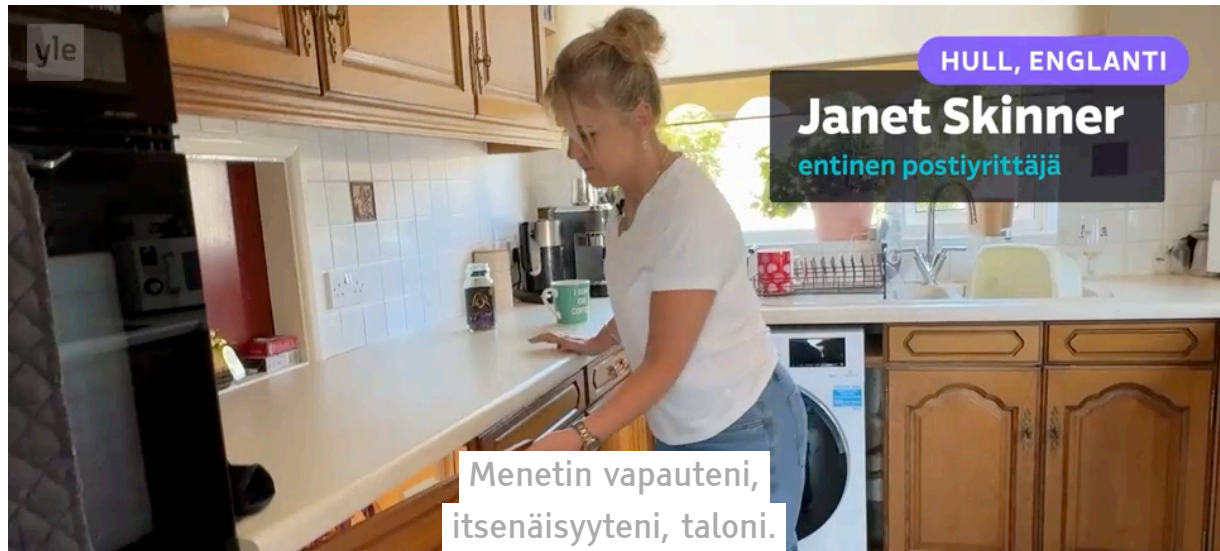
Kahden teini-ikäisen äiti tuomittiin yhdeksän kuukauden vankeuteen kirjanpitorikoksesta. Vankilaan joutuminen syyttömänä järkytti.

– Muistan ajatelleeni vain, että lapseni ovat kotona ja tarvitsevat minua. Mietin, kuinka voin suojella heitä ja kuinka he enää voivat kunnioittaa minua, Skinner sanoo.

Skinner oli niin murtunut, että vankilan henkilökunta laittoi hänet itsemurhavahtiin. Kuntosalista tuli pakopaikka, joka tarjosi hengähdystaukoja painajaisesta.

– Joko sopeudut tai luovut ja lopulta lopetat elämäsi, hän miettii.

Videolla Skinner kuvaa tuntojaan parikymmentä vuotta kestäneessä painajaisessaan:

0:03

-0:23

Skinner vapautettiin kolmen kuukauden kuluttua hyvän käytöksen takia, mutta nilkkaan kiinnitettiin hälytin. Hän ei saanut liikkua kotoaan edes omalle pihalleen iltakuuden jälkeen. Hän oli menettänyt maineensa lähiön asukkaiden silmissä. Se teki kipeää hänelle ja teini-ikäisille lapsille.

Skinner ei pystynyt maksamaan postille tuomioistuimen määräämiä kymmeniätuhansia euroja, joten häntä uhkasi uusi vankeus. Stressi oli valtava.

Pari päivää ennen uutta oikeudenkäyntiä Skinner heräsi aamulla terävään kipuun olkapäässä. Hän luuli kipua lihasjumiksi. Iltapäivään mennessä keskivartalosta oli kadonnut tunto.

– Immuunijärjestelmäni hyökkäsi elimistöni kimppuun. Lääkärit sanoivat, että en kävelisi enää koskaan, Skinner hymähtää.

Hän makasi sairaalassa neljä kuukautta täysin halvaantuneena. Skinner uskoo, että hyvä peruskunto auttoi siihen, että kävelykyky palautui.

Viisi vuotta sairastumisensa jälkeen Skinner sattui näkemään TV:ssä uutisen postiyrityksestä, jota tuomittiin vankilaan samasta syystä kuin hänet. Skinner sai kuulla Oikeutta postiyrityksille -ryhmästä ja matkusti tapaamiseen.

– Olin aivan shokissa, kun näin, kuinka monia ihmisiä tämä koski. Olimme olleet kaikki erillämme, Skinner muistelee.

Postikonttorit huolehtivat postilähetystistä ja monista asiakkaidensa arjen maksuista Britanniassa.

Tapaamisessa Skinnerin pitkään kantama häpeän taakka putosi hartioilta.

– En ollut kehdannut sanoa nimeäni missään viiteen vuoteen, koska pelkäsin, että joku tunnistaisi minut, hän kertoo.

Postiyrittäjät nostivat ryhmäkanteen postia vastaan vuonna 2017 ja voittivat sen. Oikeus mitätöi Skinnerin ja kymmenien muiden saamat vankeustuomiot.

– Jos olisin voinut purkittaa päivän ja pitää sen tallessa, olisin tehnyt sen, hän kertoo.

Janet Skinnerille tärkeintä oli oman nimen puhdistaminen. Hän halusi näyttää epäilijöille, että ei ollut toiminut väärin.

– Kaikki ne ihmiset, jotka olivat osoitelleet meitä sormella sanoen, että varastimme postilta, eläkeläisiltä ja kruunulta. Tämä todisti, että olimme puhuneet totta, Skinner sanoo.

Tänä vuonna loputkin Horizonsiin liittyneet tuomiot purettiin.

Taistelu isoa postiorganisaatiota vastaan kesti vuosia.

– Postilla näytti olevan loppumaton määrä rahaa, koska valtio rahoitti sitä, Skinner sanoo.

Postin entinen johtaja Paula Vennells väitti satojen postiyrityksien kavaltaneen rahaa. Postilaiset ovat vihaisia siitä, että Vennellsiä ei ole saatu syytteeseen. Kuva: James Veysey / AOP

Postin asemaa vahvisti se, että valtio oli antanut sille oikeuden tutkia, syyttää ja viedä postiyrityksiä oikeuteen ilman ulkopuolista valvontaa. Posti sai tehdä näin, vaikka se oli itse kiistan osapuoli.

Vaikka syytteet on mitätöity, Janet Skinner on yhä vereslihalla. Hän ei pysty yhäkään puhumaan tapahtuneesta lastensa kanssa, sillä muisto satuttaa perhettä.

Hän kärsii halvaantumisen jäljiltä yhä terveysongelmista eikä kykene työhön. Kävely on hidasta.

Skinner sanoo, ettei ole katkera, mutta entistä vihasempi. Posti kiistää, että Janet Skinnerin halvaantuminen johtuisi oikeusjutun aiheuttamasta stressistä.

– He pyytävät anteeksi julkisesti, mutta todellisuudessa he pakottavat meidät taistelemaan joka pennistä, Skinner sanoo.

Vuosien jälkeen postiyritykset saivat tukea yllättävältä suunnalta.
Tapahtumista syntyi TV-draama.

Postiyritysten pitkä kamppailu postia ja Fujitsua vastaan nousi skandaaliksi TV-sarjan myötä. Kuva: ITV Plc

Mr Bates vs the Post Office -sarja nähdään Suomessakin MTV:n Katsomossa ja suoratoistopalvelu Britboxissa. Tällä viikolla draama palkittiin valtakunnallisessa TV-gaalassa.

Draamassa kuvatut vääryydet suututtivat ja itkettivät brittejä. Päättäjätkin havahtuivat. Parlamentti sääti toukokuussa nopeasti lain, joka puhdisti syytteisiin joutuneiden postiyritysten nimet. Jokaiselle on luvattu vähintään 600 000 punnan korvaukset.

Kun korvaukset joskus saapuvat, Skinner voi vihdoinkin ostaa itselleen asunnon ja tukea lapsiaan taloudellisesti.

Näyttelijä Toby Jones esittää sarjassa Alan Batesia, joka johti postiyrityksien taistelua. Kuva: ITV Plc

Hänelle on myös tärkeää, että virheisiin syyllistyneet johtajat joutuvat tuomiolle.

– Ihmisten täytyy kantaa vastuu toimistaan, Skinner vaatii.

Uhrit aikovat nostaa rikossyytteet tietokonejärjestelmästä vastuussa olleita vastaan.

Menneitä vuosia Skinner ei kuitenkaan saa takaisin.

– Oikeus ja korvaukset eivät pyyhi pois sitä, mitä menneisyydessä tapahtui, Skinner sanoo.

Oikaisu klo 9:10: Jutussa kerrottiin aiemmin virheellisesti, että Fujitsu toimittaa Apotti-potilastietojärjestelmää Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirille. Apotin järjestelmätoimittaja on Epic Systems. Fujitsu toimittaa Apotille käyttöpalveluita, kuten konesalipalveluita ja virtualisoidun palvelinalustan.

Klo 14:07: Jutun ingressiä muokattu oikaisun mukaiseksi.

Tekijät

TEKSTI: KIRSI CROWLEY

TUOTTAJA: KATARINA BAER

Aiheesta enemmän

Britannia

Analyysi: Britanniassa osataan skandaalissa pyytää anteeksi

2024

Britannia

Analyysi: Brittivaalit näyttävät vasemmiston juhlalta, mutta vaalien varjoissa tapahtui jotain ihan muuta

2024

Britannia

Valeutisten epäillään lietsoneen mellakoita Briteissä, yhdellä taholla kytköksiä Venäjään

2024

Britannia

Sukupuolensa kyseenalaistavien tyttöjen määrä kasvoi jyrkästi Britanniassa – nyt raportti tuomitsee tarjotun hoidon rajusti

2024

Britannia

Posti

Fujitsu

Takaisin sivun alkuun ↑

[Yle-yhtiönä](#) [Tietosuojalauseke](#) [Saavutettavuusseloste](#) [Evästekäytännöt](#) [Asiakaspalvelu](#) [Avoimet työpaikat](#) [Ylen perus- ja yhteystiedot](#)

